

Analiza Sporazuma o saradnji između Grada Zenice i Udruženja građana Nogometni klub „Čelik“ Zenica

Historijat/geneza analize:

Neki pozivi se ne odbijaju. To je situacija sa jednostavno formulisanom molbom koju sam zaprimio od predstavnika rukovodstva NK Čelika Zenica: **postoji li mogućnost da** kao pravnik sa višegodišnjim akademskim i pravosudnim iskustvom, kao saradnik međunarodnih organizacija Vijeća Evrope, Fondacije Centar za javno pravo, Fondacije Konrad Adenauer, asistent na Pravnom fakultetu na predmetima Ustavno pravo, Teorija prava, kao saradnik na Sudu BiH i Apelacionom odjeljenju Suda BiH, konsultant u međunarodnim arbitražnim postupcima i postupcima pred domaćim sudovima, pravni savjetnik u VSTV-u BiH, međunarodnim pravosudnim projektima EU, **analiziraš odredbu Sporazuma o saradnji između Čelika i Grada Zenice u pogledu ugovorene obaveze Grada Zenice da sva novčana sredstva oprihodovana od zakupa poslovnih prostora na stadionu Bilino polje prenosi na račun Omladinske škole NK Čelik?** Na moj instinktivni refleks da ako se i slučajno očekuju, pamfleti nisu moj djelokrug aktivnosti, preduhitren sam žustrom i nedvosmislenom opaskom: ništa drugo osim objektivne i stručne analize ne prihvatamo i zato si kontaktiran. I zato evo, par dana poslije, tu smo - gdje smo.

Predmet analize/sporno pitanje: Da li je moguće da je ugovorena odredba između Grada i Čelika kojom se Grad Zenica obavezao da će novčana sredstva oprihodovana od zakupa svih poslovnih prostora na stadionu Bilino polje, od 1. januara 2021. godine, prenositi na račun Omladinske škole NK Čelik do 10. u mjesecu za prethodni mjesec, ništava, odnosno da li je suprotna Zakonu o budžetima F BiH?

Fokus analize je u sadržaju Sporazuma.

1. *pacta sunt servanda* (ugovori obavezuju stranke);
2. mogućnost naknadne izmjene ugovorenih obaveza jednostranim izrazima volje;
3. uzročno-posljedična veza između Zaključka Gradskog vijeća Grada Zenica iz augusta 2020.godine i odredbe Sporazuma koju je sud u prvostepenom postupku ocijenio ništavom;
4. tumačenje u skladu sa zakonom/formalističko tumačenje bez uporišta u sudskoj praksi

Narativni dio analize:

- a) Sporazum je dvostrano obavezujući ugovor za stranke – plastičan primjer postupanja Grada Zenice van okvira načela dobre volje sa ciljem nepoštovanja ugovornih obaveza

Osnovno načelo poštovanja discipline u ispunjavanju ugovornih obaveza se definiše krilaticom, ugovor je za stranke zakon. Nesporno je, za početak, da između stranaka u ovom sporu (Grada Zenice i UG NK Čelik) egzistira sporazum, tj. dvostrano obavezujući ugovor. Nesporno za jednu stranku: UG NK Čelik Zenica, nesporno čak i za prvostepeni sud koji se u obrazloženju presude poziva na odredbe ZOO koje imperativnim normama regulišu postupanje ugovornih strana u ugovornom odnosu. Čak na 6. stranici obrazloženja Sud u prvostepenoj presudi u konkretnom slučaju, sasvim utemeljno, koristi termine ugovor i sporazum obrazlažući šta je to što je potpisano između Čelika i Grada Zenice. Dakle, sve je nesporno i po standardima prakse, ali ugovorna strana: Grad Zenica u sudskom postupku osporava i tu nespornu činjenicu, što najbolje plastično oslikava odnos jedne ugovorne strane prema izvršavanju potpisanog

Sporazuma. Grad Zenica nevjesto ukazuje u sudskom postupku da se predmetni Sporazum ne može izjednačiti sa ugovorom i to se štaviše, poziva na neku domaću i međunarodnu praksu iz koje proizilazi da sporazumi znače saglasnost volja u vezi sa određenim principima i okvirima i nemaju pravnu snagu i zaštitu kakvu uživaju ugovori u skladu sa odredbama ZOO-a. Poentira tako Grad Zenica u svojoj argumentaciji da se na osnovu sporazuma definišu okvirna prava i obaveze koje se u praksi kasnije regulišu ugovorima.

Riječ je o eklatantnom primjeru pokušaja formalističkog tumačenja sadržaja odnosa između ove dvije strane Sporazuma, kako bi se očito ne birajući sredstva i način zaobišla jasno i nedvosmisleno izražena volja u Sporazumu obje ugovorne strane da se realizuju i preuzmu sva prava i obaveze koja su prihvaćena činom potpisa. Zašto je ovo besmisleno? Zato što se: 1. sadržaj konkretnog Sporazuma tumači pri definisanju standarda koji se primjenjuju na zaključak da li je u pitanju ugovor (ugovorni odnos) ili ne.; 2. naziv akta nije osnov tumačenja njegovog sadržaja, naročito ako ispunjava sve standarde u konkretnom slučaju klasičnog ugovora: koji ima obilježja dvostrano obavezujućeg ugovora koji proizvodi konkretna prava i obaveze za stranke. Kako li bi tek onda ovdje ugovorna strana Grad Zenica tek protumačila aneks 4. Opšteg okvirnog Sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, a koji inače fungira kao Ustav Bosne i Hercegovine? Vjerovatno bi po tumačenju Grada Zenice takav sporazum, i to još opšti pa na to i nadasve okvirni, po stručnom tumačenju Grada Zenice koja tvrdi da je sporazum džentlmenška riječ, vjerovatno bi Ustav BiH bio džentlmenški i to opšti okvirni sporazum koji nema nikakav efekat, tek okvirno principijelni. Na ovom primjeru se vidi sva besmislenost pokušaja friziranih pravnih tumačenja; 3. samo je Gradu Zenica poznato kakva to međunarodna i domaća praksa pravi razliku između sporazuma i ugovora na način kako se to pokušava implicirati, konkretno: ta praksa je plod imaginarija i spisak neostvarenih želja – ona ne postoji. Primjera radi: a šta je to NK Čelik zaključio sa Poreznom upravom FBiH što proizvodi konkretne obaveze i prava, i što je štaviše upravo ta ugovorna strana: Grad Zenica, koja tvrdi da su sporazumi „džentlmenški sporazumi“ – faktički mrtvo slovo na papiru koje ovisi o „obrazu“ sporazumnih strana, prema potpisanom Sporazumu između Čelika i Grada Zenice postavila kao uslov isplate po osnovu reprograma poreznog duga? Vjerovali ili ne: Sporazum o plaćanju dužnih javnih prihoda u ratama je potpisan između Čelika i Porezne uprave FBiH dana 8. 1. 2021. godine. I taj Sporazum je po svom sadržaju vrlo rigidan ugovor koji proizvodi konkretne pravne posljedice stvarajući konkretna prava i obaveze. Šta to sve znači? To sve ukazuje na potpuno odudaranje jedne ugovorne strane: Grada Zenice, od postupanja u dobroj volji za realizaciju ugovora, tražeći neopstojne razloge i frizirajući argumente sa ciljem osporavanja obavezujućeg dejstva Sporazuma između Grada i Čelika. Ovaj Sporazum je Ugovor, jer propisuje konkretna prava, konkretne obaveze, sa konkretnim datumima, rokovima, i nalogima za praktično postupanje u ugovornom odnosu.

b) Naknadno jednostrano odstupanje od ugovorenih odredaba Sporazuma

Dakle, predmet sporazuma obavezuje stranke na izvršenje, tako da od preuzetih obaveza u pravilu ne mogu jednostrano odustati, niti jedna strana može svojevolumno mijenjati sadržaj ugovora ili utemeljeno odlučiti ne ispunjavati obaveze.¹ Konkretno, svaki ugovor (ovdje: sporazum), se primjenjuje po slovu zakona (a ranije je već naznačeno da je u slučaju ugovora/sporazuma sadržaj sporazuma za stranke zakon). Ukoliko neka odredba ili sintagma ili riječ ostavljaju prostor za nedoumicu imaju se tumačiti kako bi bile primijenjive. Postoji više metoda tumačenja: jezičko, ciljno/teleološko i historijsko.

Sadržajno, Sporazum se sastoji od dvije meritorno relevantne odredbe: čl. 1. i 2.; Sporna „ugovorna“ odredba je ugovorena, te je potpisom strana Sporazuma izražena **konsenzualna**

¹ Uporedi: V. Gorenc (gl. ur.), *Komentar Zakona o obveznim odnosima*, Zagreb 2005, s. 19.

volja ugovornih strana da se Grad Zenica obavezuje, između ostalog, da: 1. **bezrezervno** pristupi realizaciji zaključaka Gradskog vijeća Zenica br. 01-45-17038/20 i br. 01-45-17039/20 od 20.08.2020. godine.; kao i da 2. će novčana sredstva oprihodovana od zakupa svih poslovnih prostora na stadionu Bilino polje, Grad Zenica od 1. januara 2021. godine, prenositi na račun Omladinske škole NK Čelik, do 10. u mjesecu za prethodni mjesec. [...]. Sporazum o saradnji između Grada Zenica i UG NK Čelik Zenica je konsenzualni, dvostrano obavezujući, slobodnom voljom zaključeni ugovor. Svako naknadno odstupanje od sadržaja Sporazuma jednostranim izrazom volje u potpunosti derogira osnovni princip da Sporazum obavezuje stranke na izvršenje jer se od preuzetih obaveza ne može jednostranim naknadnim izrazima volje odustajati bez dogovora sa suprotnom stranom.

Kao prvo, odredbom Sporazuma čl. 2. Grad Zenica je preuzeo obavezu da 1. bezrezervno pristupi realizaciji Zaključaka Gradskog vijeća Zenica br. 01-45-17038/20 i br. 01-45-17039/20 od 20.08.2020. godine. Šta je to Grad Zenica zaključio u tom famoznom Zaključku? Poslovni prostori u sklopu stadion Bilino polje ostaju na upravljanje Gradskoj upravi, s tim da se sredstva dobivena izdavanjem navedenih poslovnih prostora preusmjeravaju NK Čelik Zenica od 01. januara 2021. godine.

Dakle, dio Sporazuma je i preuzeta dužnost Grada Zenice da bezrezervno pristupi realizaciji predmetnog zaključka kojima je između ostalo zaključeno da se sredstva dobivena izdavanjem poslovnih prostora (definisanih u Prilogu odredbe čl. 2. alineja 3 Sporazuma) *preusmjeravaju* NK Čelik Zenica od 01. 01. 2021. godine.

Dakle, konsenzualno izraženom voljom ugovornih strana, Zaključak tijela jedne od ugovornih strana (Grada Zenice) koji je donesen cca. 2 mjeseca prije potpisa Sporazuma, je praktično ugovoreni - Sporazumom, osnov za prenos novčanih sredstava oprihodovanih od zakupa svih poslovnih prostora na stadionu Bilino polje Grada Zenice, drugoj ugovornoj strani – NK Čeliku Zenica. Dakle, nije kako to pogrešno Grad Zenica tvrdi Zaključak jedini osnov izvršavanja i uspostavljanje ove obaveze! Zaključak je preuzet kao sastavni/integralni dio Sporazuma između ugovornih strana.

Svako eventualno naknadno mijenjanje, stavljanje van snage ili slično, Zaključka od 20.08.2020. godine predstavlja:

1. jednostrani izraz volje jedne od ugovornih strana, koji ne može imati nikakav uticaj na ispunjenje ugovoreni obaveza Sporazumnih strana, jer je osnovno ugovorno načelo: *pacta sunt servanda* – ugovor je za stranke zakon i obavezuje ih, i
- 2., ugovor je po osnovnoj definiciji izraz konsenzualno izražene zajedničke volje ugovornih strana.

Dakle, u tom smislu, Zaključak Gradskog vijeća broj: 01-45-3665/21 od 22.02.2021. godine, kojim je Zaključak iz augusta 2020. godine a koji je osnov Sporazuma, stavljen van snage ne može biti nesporno tretiran kao uopšte relevantan za sporno pitanje ispunjenja obaveze ili naknadne izmjene načina ispunjenja ugovora, jer odstupa od jasno izražene volje koja je decidno definisana u literi prvoj odredbe čl. 2. Sporazuma.

- c) Grad Zenica po pravilima ugovornih odnosa i međunarodnoj praksi ima veću odgovornost za izvršavanje odredaba Sporazuma i štetu neizvršavanja ili neznanja ne može snositi NK Čelik Zenica

Nadalje, ugovorne strane se u pravilu tretiraju jednakim, ali u slučaju tzv. tipiziranih ili unaprijed kreiranih ugovornih odredaba koje postaju osnovom ili dijelom samog Sporazuma, u uniformno prihvaćenoj komparativnoj jurisprudenciji i judikaturi, veći teret odgovornosti se prebacuje/transmituje na ugovornu stranu koja je izradila takvu odredbu.

Šta to konkretno znači u ovom slučaju? Zaključak iz 2020. godine, je praktično osnov za odredbu Sporazuma prema kojem je ugovoreno da će novčana sredstva oprihodovana od zakupa svih poslovnih prostora na stadionu Bilino polje Grad Zenica prenositi na račun Omladinske škole NK Čelik Zenica. Čak se i prvostepeni Sud u vrlo šturom obrazloženju presude poziva primarno, čak isključivo, na sadržaj Zaključka iz 2020. godine. Naravno, u pitanju je potpuno pogrešno tumačenje da se pri tumačenju sadržaja Sporazuma koji je predmet sudskog spora, isključivo tumači i cijeni relevantnim neki Zaključak, bez da se u obrazloženju pojasni poveznica između Sporazuma i Zaključka. Ovako kako je to sud u prvostepenoj presudi učinio, zaključuje se da je Sudu prihvatljivo da u ugovornom odnosu postoji jednaka ugovorna strana što je Čelik Zenica i jednaka strana Grad Zenica. Zaključak iz 2020. godine koji je akt jedne od ugovornih strana u smislu izvršavanja ugovornih obaveza iz Sporazuma nije i ne smije biti osnov donošenja bilo kakvih zaključaka o sadržaju ugovornih obaveza stranaka. Samostalno ne može, ali imajući u vidu činjenicu da je Zaključak preuzet kao osnov člana 2. Sporazuma, tada i samo tada, dakle kao integralni dio Sporazuma i kao osnov alineje treće člana 2. Sporazuma se može uzeti u obzir. Ovakvog obrazloženja u presudi manjka, što ostavlja prostor za samo jedan zaključak, a koji je pravno poguban: fin je taj sporazum, ali ima neki zaključak jedne ugovorne strane. Zaključak samostalno, bez veze sa Sporazumom koja veza se mora pojasniti u obrazloženju, čini obrazloženje presude neodrživim i neutemeljenim.

Nadalje, upravo je taj osnov (Zaključak iz augusta 2020. godine) integrisan u osnovni tekst Sporazuma alinejom prvom člana 2. Sporazuma. Nesumnjivo je da akt (Zaključak iz 2020. godine), je inkorporisan u alineju prvu člana 2. Sporazuma inicijalnom voljom ugovorne strane koja je i donosilac Zaključka (Gradsko vijeće je tijelo Grada Zenice). Za to, suprotno navodima Grada Zenice iz sudskog postupka, ne treba izvoditi posebne materijalne dokaze. Za to je dovoljna osnovna logika i pravno povezivanje činjenica predmeta. Ako jedna ugovorna strana u ovom slučaju Grad Zenica u augustu usvoji Zaključak putem Gradskog vijeća, a u novembru te iste godine potpiše Sporazum u koji u prvu alineju sadržajnog dijela Sporazuma bude integrisan baš taj Zaključak, to i pravnom laiku nedvosmisleno ukazuje na kome je znatno veća, u ovom slučaju isključiva odgovornost jer je riječ o obavezi Grada Zenice, da izvrši tu obavezu i da se po toj odredbi djeluje u skladu sa zakonom.

Dakle, cjelokupni osnov prenosa novca oprihodovanog zakupom poslovnih prostora na stadionu, je utemeljen na osnovu – Zaključka koji je izrađen od institucije ugovorne strane Grada Zenice, i prema tome teret poznavanja, utemeljenosti, i obaveze izvršavanja se u znatnoj mjeri transmituje na tu ugovornu stranu: Grad Zenicu. Laički napisano, nepoznavanje prava škodi, ali u ovoj situaciji svaki teret sadržaja Zaključka i modaliteta izvršenja tog zaključka (koji je integrisan u Sporazum) je upravo na onoj ugovornoj strani koja je i donosilac tog akta i prema tome naknadno jednostrano izražavanje nesaglasnosti sa ugovorenim odredbom ukazuje: a) na potpuno neosnovano isticanje nezadovoljstva sadržajem i/ili b) unaprijed osmišljeno postupanje van okvira dobre volje koje se može svrstati u maliciozno postupanje, koje ne bi smjelo proizvoditi negativne posljedice po drugu stranu.

Dakle, najvažniji zaključak dosadašnjeg dijela je da su alineja treća i prva člana 2. Sporazuma u direktnoj korelaciji, čak i po principu *prior tempore potior iure* (raniji u vremenu, jači u pravu). Jednostavnim rječnikom: alineja treća ima svoj korijen u Zaključku iz augusta 2020. godine koji je sastavni dio Sporazuma!

d) Šta je prvostepeni Sud analizirao: Zaključak i/ili Sporazum i kako je to učinio?

Kakve su pravne posljedice zaključka da su odredba alineje treće člana 2. Sporazuma i alineje prve kojom je sadržaj zaključka preuzet kao integralni dio Sporazuma međusobno povezane? Ukoliko su:

a) odredbe alineja treće i prve člana 2. Sporazuma, dakle Zaključka iz 2020. godine i odredbe Sporazuma koja eksplicitno propisuje da će novčana sredstva oprihodovana od zakupa svih poslovnih prostora na stadionu Bilino polje Grad Zenica prenositi na račun Omladinske škole NK Čelik do 10. u mjesecu za prethodni mjesec, **podudarne**, onda u slučaju utvrđivanja da je formulacija, primjera radi, samo alineje treće odredbe člana 2. Sporazuma nezakonita, **ostaje na snazi alineja prva člana 2, koja, napomene radi, za Grad Zenicu proizvodi konkretnu provodivu obavezu da bezrezervno pristupi realizaciji zaključka da preusmjeri sredstva dobivena izdavanjem taksativno pobrojanih prostora NK Čelik Zenici od 01. 01. 2021. godine.**

Posljedica? Pa svaka **izreka** neke **sudske odluke, koja utvrđuje ništavost i nezakonitost samo alineje treće člana 2. Sporazuma, formalno ne dovodi u pitanje odredbu alineje prve Sporazuma odredbe člana 2. koja nameće jasnu, provodivu obavezu za Grad Zenicu kao ugovornu stranu.** Praktično, sa svojevrstnim oglašavanjem ništavim samo alineje treće, ništa se ne mijenja u praksi, ako su te dvije odredbe istovjetne. Ipak, u konkretnom slučaju utvrđivanje ništavosti nije bilo predmetom sudskog spora, ali je obrazloženje prvostepene presude do te mjere argumentativno neodrživo da je zaista nejasno šta je za Sud sporno: odredba alineje treće člana 2. Sporazuma čiju navodnu nezakonitost formalno obrazlaže, ili odredba alineje prve koja preuzima tekst Zaključka iz 2020. godine koju formalno ne tumači, ali je faktički uzima kao jedinu relevantnu za svoj zaključak u obrazloženju. Potpuna konfuzija dakle na djelu.

Da li su istovjetne odredbe? Zaključak iz 2020. godine sadrži jednostrano, samoinicijativno izraženu volju jedne od budućih Sporazumnih strana da: se **sredstva dobivena izdavanjem poslovnih prostora preusmjeravaju NK Čelik Zenica od 01. 01. 2021. godine.**

Ovaj **samoinicijativni Zaključak** jedne od ugovornih strana je **prenošenjem u osnovni tekst Sporazuma** (alineju prvu člana 2.) postao sastavni dio zajedničkog dogovora izraženog Sporazumom. Dakle, **prestaio je fungirati u prostoru jednostranoobaveujućeg akta nekog tijela (Gradskog vijeća Grada Zenice) nekog subjekta (Grada Zenice) i postao je mnogo više od toga, postao je zakon za stranke, osnov Sporazuma!**

Odredba alineje treće člana 2. Sporazuma sadrži formulaciju da će **novčana sredstva oprihodovana od zakupa svih poslovnih prostora na stadionu Bilino polje, Grad Zenica prenositi od 1.1.2021. godine na račun Omladinske škole NK Čelik.**

e) Da li je Zaključak iz 2020. godine suprotan Zakonu o budžetima FBiH?

Sud u prvostepenoj presudi zaključuje da je Gradsko vijeće, donijelo zaključak da se prihodi od imovine Grada tj. sredstva dobivena izdavanjem navedenih poslovnih prostora preusmjeravaju NK „Čelik“, bez njihovo iskazivanja u budžetu po bruto načelu, kako je propisano odredbama Zakona o budžetima u F BiH.

Za početak je bitno ukazati, da ne samo da je Gradsko vijeće donijelo ovaj Zaključak, što sud svo vrijeme ne naznačava jasno u presudi, već je i Grad Zenica prilikom potpisa Sporazuma instalirao ovaj Zaključak kao osnov Sporazuma i njegov sastavni dio. Dakle, Grad Zenica i osoba koja je potpisala ugovor ispred te ugovorne strane su nedvosmisleno stali sporazumom iza sadržaja Zaključka, nepuna tri mjeseca nakon donošenja Zaključka kao akta gradske uprave. Pa je čak dodatno, a što nije uobičajno u ugovornim odnosima, ugovoreno da će Grad Zenica

bezrezervno pristupiti realizaciji ovog Zaključka. Dakle, ugovorna strana je putem ovlaštenog potpisnika ispred Grada Zenice, bezrezervno prihvatila da primjenjuje, baš taj Zaključak koji osporava upravo ta ugovorna strana. Indikativno.

Zaključkom iz 2020. godine je eksplicitno definisano: Poslovni prostori u sklopu Stadiona Bilino polje ostaju na upravljanje gradskoj upravi, s tim da se sredstva dobivena izdavanjem navedenih poslovnih prostora preusmjeravaju NK Čelik Zenica od 01. januara 2021. godine.

Za početak nekoliko ključnih odrednica iz ovog Zaključka. 1. zaključeno je da upravljanje poslovnim prostorima na stadionu ostaje gradskoj upravi; 2. zaključeno je u nastavku da dobivena sredstva izdavanjem poslovnih prostora se preusmjeravaju NK Čeliku Zenica; 3. ako je zaključeno da će se nešto preusmjeravati, a prethodno je zaključeno da sredstva izdavanjem poslovnih prostora dobija neki subjekt – ko ih to dobija?; 4. Ako u prvom dijelu rečenice se pominje samo gradska uprava, a odmah poslije zareza u rečenici se pominje dobivena sredstva – ko ih to osim gradske uprave dobija, odgovor: pa niko drugi do gradska uprava.; 5. ta gradska uprava koja dobija sredstva će od nekog datuma neka sredstva preusmjeravati NK Čeliku Zenica, a da li kada nešto dobijete i potom preusmjeravate znači kako to sud u prvostepenoj presudi zaključuje da ste zaključili da neće biti iskazano u budžetu po bruto načelu, tj. da sredstva neće proći seharu gradske uprave prije nego sredstva dođu do NK Čelik Zenica?; 6. Šta kažu pravila logike ako zaključite da sredstva dobijena (dakle prošlo vrijeme glagola dobiti) Gradska uprava preusmjerava (sadašnje vrijeme glagola preusmjeriti) NK Čelik Zenica, da li vam to ukazuje da sredstva prvo ići na račun NK Čelik Zenica bez da smiju biti iskazana u budžetu po bruto načelu ili vam ukazuje da su sredstva prvo dobivena od gradske uprave, a potom se kako to već neka pravila, ako ih ima, nalažu preusmjeravaju dalje!.

Uporednom analizom sadržaja Zaključka integrisano u alineju prvu člana 2. Sporazuma i alineje treće istog člana Sporazuma, zaključuje se da je sadržaj praktično istovjetan. Jedine dvije leksičke nesaglasnosti, koje nemaju nikakav suštinski pravno-ekonomski efekat se odnose na činjenicu da je u Zaključku upotrijebljena riječ: novčana sredstva će se **preusmjeravati NK Čeliku Zenica**, dok je u alineji trećoj upotrijebljena sintagma: novčana sredstva će se *prenositi na račun Omladinske škole NK Čelik Zenica*.

Dakle, ako se cijeni ništavom samo odredba čl. 2. alineje treće Sporazuma, a odredba alineje prve nameće obavezu istovjetne prirode (da Čelik dobije novac od poslovnih prostora koji se izdaju), pravni alfabet nalaže zaključak da sve ostale odredbe nastavljaju da proizvode pravne učinke! Ovaj zaključak je čak jasan i samom donosiocu sudske odluke, ako se u obrazloženju odluke naznači: da ništavost ove odredbe ne povlači ništavost čitavog Sporazuma. **Epilog jasan, Grad Zenica sada nije dužan da prenosi novčana sredstva, ali je dužan da ih preusmjerava.** Postavlja se pitanje koja je razlika između ove dvije riječi i da li ona u pravno-ekonomskom smislu ima drugačije stručne posljedice? I za početak još važnije, a kakve su to uopšte posljedice prenosa i preusmjeravanja?

Nadalje, naprosto se postavlja pitanje šta je to *ratio* promišljanja iznijetog u takvom obrazloženju. Ranije je već naznačeno da postoji leksička distinkcija dva pojma.

Nonsens iznesen u obrazloženju prvostepene presude dobija obrise nevješte borbe sa osnovnim zakonitostima leksike i pravopisa. Sud kao krunski argument suprotnosti odredbe čl. 2. alineja treća Sporazuma Zakonu o budžetima F BiH koji nameće obavezu da se svi prihodi i primici, rashodi i izdaci iskazuju u budžetu po bruto načelu, ističe na stranici br. 6. prvostepene presude da je zakupnina od poslovnih prostora Grada Zenice dio budžetskih prihoda od imovine Grada Zenice, zbog čega je prije raspoređivanja NK Čeliku nužno da „uđe“ u budžet Grada Zenice. Epohalan zaključak bi to bio, kada osnovnoškolska gramatika ne bi demantovala obrazloženje.

Naime, formulacija u Sporazumu koja bi to onemogućavala nigdje nije niti zapisana. Imajući u vidu da se Sud u prvostepenoj presudi fokusira na odredbu alineje treće člana 2. Sporazuma, bitno je valjda u tom slučaju podsjetiti na konkretnu riječ koja je dogovorena u konkretnoj odredbi. Dakle Grad Zenica će: **prenositi** novčana sredstva oprihodovana od zakupa.

U rječniku pridjev prenesen ima značenje koji nije osnovni, temeljni, dok glagol prenijeti ima za prvo značenje koga, šta premjestiti (sa tačke A na tačku B). Prenositi novčana sredstva oprihodovana od zakupa na račun Omladinske škole NK Čelik, što je obaveza koju je preuzeo Grad Zenica, dakle podrazumijeva sljedeći proces pravopisnim pravilima leksike: novčana sredstva zakupoprimac uplaćuje na tačku A, a ako tačka A usaglasi sa tačkom B prenos novčanih sredstava, to nipošto ne znači da je tačka A zanemarena i izbrisana, već da ta tačka nešto što nije osnovni prihod tačke B, dobrovoljno premješta na tačku B. Praktičnim riječnikom ne gubi nužno ulogu skretničara, ako želi, može da ulogu skretničara čini aktivno ili pasivno, jer nije ugovorom isključen iz procesa. A kako to čini, da li prikazivanjem tih novčanih sredstava u bruto prihodovnoj strani budžeta ili na neki drugi način, to je pitanje samo i isključivo zakonskih obaveza tačke A (ugovorne strane: Grada Zenice)! Dakle, ako postoji neki Zakon o budžetima u F BiH to obavezuje svakako Grad Zenicu da ga primjenjuje, i tu nema ništa diskutabilno. Samo je ključni kamen nerazumijevanja/spoticanja očito taj što se Sporazumu implicira postojanje neke odredbe suprotne Zakonu koja ne postoji niti u tekstu Sporazuma a čak niti u Zaključku iz 2020. godine koji je integralni dio Sporazuma.

Pa zar je potrebno podsjećati da se svaka odredba nekog ugovora/sporazuma uvijek ima tumačiti u duhu i okviru zakona, ako je to moguće?!

Vidi li iko uopšte cjelokupno ugovorenu formulaciju iz alineje treće člana 2. Sporazuma? Grad Zenica se obavezuje da će novčana sredstva oprihodovana od zakupa svih poslovnih prostora na stadionu Bilino polje, Grad Zenica od 1. januara 2021. godine, prenositi na račun Omladinske škole NK Čelik Zenica do 10. u mjesecu za prethodni mjesec.

Opet je vidljivo iz formulacije da Grad Zenica preuzima obavezu da neka novčana sredstva koja je u prošlom vremenu (oprihodovana) oprihodovao da prenosi na račun Omladinske škole NK Čelik Zenica. Gdje se to može uočiti da prihod neće ući u budžet Grada Zenice prije nego bude prenesen na račun drugog ugovornog subjekta? Gdje se to uočava da se novim zakupodavcem čini NK Čelik Zenica i da će zakupci direktno ubuduće uplaćivati novac NK Čeliku?

Samo ako je eksplicitno odredba protivna nekom zakonu, tada nema prostora za tumačenje i teleološko tumačenje u duhu zakona. U konkretnom slučaju, ne samo da odredba nije protivna Zakonu o budžetima u F BiH, već je u potpunosti u skladu sa Zakonom i čak ostavlja prostor ugovornoj strani Gradu Zenici punu slobodu da poštuje i primjenjuje Zakon.

Direktno: a gdje je to propisano u Sporazumu da novčana predmetna sredstva od zakupa ne smiju biti iskazana u budžetu po bruto načelu? Očito se presudom, sadržaju Sporazuma pridodaju epiteti koji sadržajno ne odgovaraju potpisanom Sporazumu, uočavaju se formulacije koje nisu niti ugovorene. Formulacija, preusmjeravanja novčanih sredstava ugovorena u Sporazumu ni na koji način nije ograničavajuća po Grad Zenicu da, ako je to propisano Zakonom, zaprimi ta sredstva i iskaže ih u budžetu po bruto načelu, a potom **preusmjeri** ugovornoj strani na naznačeni račun. To je štaviše upravo u duhu i Zakona i samog Sporazuma, pa čak i Zaključka iz 2020. godine. Sve suprotno tom zaključku je tek nevješt koncept malicioznog formalističkog tumačenja *in favorem contra legem* tumačenja neke odredbe.

Da je sve ovo naprijed navedeno neupitno čak i za prvostepeni sud, samo bez svijesti i stručne elaboracije govori pravni nonsens iz obrazloženja, koji se ne može drugačije definisati nego upravo tako. Kada sve ovo o uzročno-posljedičnoj vezi alineje prve i treće Sporazuma, dakle Zaključka Gradskog vijeća iz 2020. godine koji je ugovoren kao integralni dio teksta

Sporazuma i eksplicitne odredbe alineje treće koju sud potvrđuje ništavom i bez učinaka, zar bi onda sam taj Sud u jednom jedinom paragrafu obrazloženja ništavosti, razloge ništavosti člana 2. alineje treće Sporazuma našao, vjerovali ili ne, u sadržaju ni manje ni više nego Zaključka Gradskog vijeća od 20.08.2020. godine! Naime, osnov argumentacije tzv. neusaglašenosti odredbe čl. 2. alineje treće Sporazuma, Sud obrazlaže formulacijom da je zaključak kojim se prihodi od imovine Grada tj. sredstva dobivena izdavanjem navedenih poslovnih prostora preusmjeravaju NK Čelik, što po stavu prvostepenog Suda znači da se to čini bez njihovog iskazivanja u budžetu po bruto načelu kako je propisano navedenim odredbama Zakona o budžetima FBiH. Dakle, Sud prividno tumači odredbu samo alineje treće, ali zaključak o njenom sadržaju zasniva na eksplicitnoj alineji prvoj, pozivajući se prividno na Zaključak iz 2020., a u nastavku obrazloženja elaborira Zaključak Gradskog vijeća iz 2021. godine kojim je stavljen van snage Zaključak od 20. 8. 2020. godine, uzimajući time Zaključak iz 2020. godine ospolentnim. Potpuna rašomonijada.

I sve to čini zaboravljajući da je Zaključak iz 2021. godine donesen kada su već dospjele obaveze Grada Zenice, dakle čak i po tom osnovu je jasno iskazana volja jedne ugovorne strane Grada Zenice, da djeluje sa ciljem nepridržavanja ugovorne obaveze po svaku cijenu. Kako to da se Zaključak donese 22.2.2021. godine, kada je prema tumačenju tužene tužena spoznala nezakonitost sporazumne odredbe, ali se previđa vrlo bitna stvar: obaveze su u tom trenutku već dospjele. Očito je da je ugovorna strana Grad Zenica pokušala da pronađe formalističke razloge za neispunjenje, ponavljam, već dospjele obaveze. Tako da Zaključak Gradskog vijeća nije i ne može biti osnov za neki jednostrani otkaz odredaba sporazuma.

Stav iz prvostepene presude je diskutabilan iz sljedećih razloga:

1. naknadni Zaključak Gradskog vijeća od 22. 02. 2021. godine, je kao prvo potpuno irelevantan dokaz bilo koje činjenice pa je samim tim i dokaz koji nije relevantan u sudskom postupku, jer je naknadno doneseni akt tijela jedne ugovorne strane, kojim se stavlja van snage Zaključak iz 2020. koji je sastavni dio dvostrano obavezujućeg Sporazuma.
2. Sud se nije niti referisao na ovo pitanje kako bi pojasnio, kako je to moguće da se član 2. Sporazuma ugovornih strana, može derogirati jednostranim aktom jedne od ugovornih strana. Jasno, to nije učinjeno, jer u komparativnoj praksi ne postoji apsolutno nikakav pravni osnov za ovakvo tumačenje, Zaključak iz 2021. je ospolentan/irelevantan u cijelosti dokaz, kojim se ništa dokazati ne može i u tom dijelu presuda je zasnovana na pogrešno utvrđenim činjenicama, ali i na primjeni pogrešnog materijalnog prava. Praktično, to bi bilo kao kada bi institucija potpisala ugovor o radu sa zaposlenikom u kojem je sastavni dio (što je obavezno) iznos plate, a potom institucija donijela odluku na nekom upravnom odboru ili putem direktora da se mijenja plata tog zaposlenika bez ikakvog aneksa ugovora, pregovora, ponuđenog izmijenjenog ugovora o radu i sl. I još dodatno, kada bi na to sve neki sud iznio stav da po tužbi zaposlenika za isplatu razlike plata između ugovorom o radu dogovorene i te jednostranom odlukom direktora umanjene plate, odbija njegovu tužbu, jer postoji odluka direktora, potpuno previdjevši postojanje ugovora u radu, nepostojanje naknadne izmjene ugovora o radu ili sl. i time zanemario osnovno načelo dvostranog izražavanja volje.
3. Zaključak iz 2020. godine ni na koji način nije suprotan Zakonu o budžetima u F BiH. Osnovni pravni principi uključuju i načelo: sve što nije zabranjeno, dozvoljeno je. Postavlja se pitanje u kojoj to odredbi Sporazuma se može iščitati zabrana iskazivanja u budžetu po bruto načelu navedenih novčanih sredstava? Sud se ne referiše na to pitanje, jer je naravno takva odredba nepostojeća u Sporazumu. Ugovori/Sporazumi se uvijek tumače na način da ako postoji prostor da se održe u pravnom životu to bude i

učinjeno, a ne da se tumačeći ugovor: traži mogućnost da se standardi zakona od jedne ugovorne strane ne ispoštuju, pa ako je to teorijski moguće onda da se *a priori* Sporazum cijeni ništavim. Po toj logici upitan bi bio svaki ugovor/sporazum u pravnom prometu, jer ipak ostavlja prostor za postupanje jednom od subjekata. Sporazum u cijelosti ostavlja mogućnost primjene Zakona o budžetima u FBiH jer niti jednom rječju ne onemogućava primjenu zakonskih standarda, koji u konkretnom slučaju podrazumijevaju prije svega proces prijema novčanih sredstava u budžetsku stavku Grada Zenice a potom prenos/preusmjerenje tog egzaktno naznačenog iznosa NK Čeliku Zenica, sve kako je ugovoreno između strana Sporazuma.

Zaključci:

1. odredbom Sporazuma čl. 2. Grad Zenica je preuzeo obavezu da bezrezervno pristupi realizaciji Zaključaka Gradskog vijeća Zenica br. 01-45-17038/20 i br. 01-45-17039/20 od 20.08.2020. godine kojima je između ostalo zaključeno da se sredstva dobivena izdavanjem poslovnih prostora (definisanih u Prilogu odredbe čl. 2. alineja 3 Sporazuma) **preusmjeravaju** NK Čelik Zenica od 01. 01. 2021. godine.
2. Konsenzualno izraženom voljom ugovornih strana, Zaključak tijela jedne od ugovornih strana (Grada Zenice) koji je donesen cca. 2 mjeseca prije potpisa Sporazuma, je praktično ugovoreni: Sporazumom, osnov za prenos novčanih sredstava oprihodovanih od zakupa svih poslovnih prostora na stadionu Bilino polje Grada Zenice, drugoj ugovornoj strani – NK Čeliku Zenica.
3. Svako eventualno naknadno mijenjanje, stavljanje van snage ili slično, Zaključka od 20.08.2020. godine predstavlja:
 1. jednostrani izraz volje jedne od ugovornih strana, koji ne može imati nikakav uticaj na ispunjenje ugovorenih obaveza Sporazumnih strana, jer je osnovno ugovorno načelo: *pacta sunt servanda* – ugovor je za stranke zakon i obavezuje ih, i
 - 2., ugovor je po osnovnoj definiciji izraz konsenzualno izražene zajedničke volje ugovornih strana.
4. Zaključak Gradskog vijeća broj: 01-45-3665/21 od 22.02.2021. godine, ne može biti nesporno tretiran kao uopšte relevantan za sporno pitanje ispunjenja obaveze ili naknadne izmjene načina ispunjenja ugovora, jer odstupa od jasno izražene volje koja je decidno definisana u literi prvoj odredbe čl. 2. Sporazuma.
5. Cjelokupni osnov prenosa novca oprihodovanog zakupom poslovnih prostora na stadionu, je utemeljen na osnovu inicijalnog – Zaključka koji je izrađen od institucije ugovorne strane Grada Zenice, i prema tome teret poznavanja, utemeljenosti, i obaveze izvršavanja se u znatnoj mjeri transmituje na tu ugovornu stranu: Grad Zenicu. Laički napisano, nepoznavanje prava škodi, ali u ovoj situaciji svaki teret sadržaja Zaključka i modaliteta izvršenja tog zaključka je upravo na onoj ugovornoj strani koja je i donosilac tog akta i prema tome naknadno jednostrano od strane Grada Zenice izražavanje nesaglasnosti sa ugovorenom odredbom ukazuje: a) na potpuno neosnovano isticanje nezadovoljstva sadržajem i/ili b) unaprijed osmišljeno postupanje van okvira dobre volje koje se može svrstati u maliciozno postupanje, koje ne bi smjelo proizvoditi negativne posljedice po drugu stranu koja nije uticala na sadržaj Zaključka.
6. Alineja treća i prva člana 2. Sporazuma u direktnoj su korelaciji, čak i po principu *prior tempore potior iure* (raniji u vremenu, jači u pravu). Jednostavnim rječnikom: alineja treća ima svoj korijen u Zaključku iz augusta 2020. godine koji je sastavni dio Sporazuma!

7. Izreka sudske odluke, koja praktično utvrđuje ništavost i nezakonitost samo alineje treće člana 2. Sporazuma, ne dovodi u pitanje odredbu alineje prve Sporazuma člana 2. koja nameće jasnu, provodivu obavezu za Grad Zenicu kao ugovornu stranu. Praktično, sa svojevrsnim oglašavanjem ništavim samo alineje treće, ništa se ne mijenja u praksi, ako su te dvije odredbe istovjetne. Epilog jasan, Grad Zenica sada nije dužan da prenosi novčana sredstva, ali je dužan da ih preusmjerava.
8. Zaključak iz 2020. godine sadrži jednostrano, samoinicijativno izraženu volju jedne od budućih Sporazumnih strana da: se sredstva dobivena izdavanjem poslovnih prostora preusmjeravaju NK Čelik Zenica od 01. 01. 2021. godine.
9. Ovaj samoinicijativni Zaključak jedne od ugovornih strana je prenošenjem u osnovni tekst Sporazuma (alineju prvu člana 2.) postao sastavni dio zajedničkog dogovora izraženog Sporazumom. Dakle, prestao je fungirati u prostoru jednostrano obavezujućeg akta nekog tijela (Gradskog vijeća Grada Zenice) nekog subjekta (Grada Zenice) i postao je mnogo više od toga, postao je zakon za stranke, osnov Sporazuma!
10. Prenositi novčana sredstva oprihodovana od zakupa na račun Omladinske škole NK Čelik, što je obaveza koju je preuzeo Grad Zenica, dakle podrazumijeva sljedeći proces pravopisnim pravilima leksike: novčana sredstva zakupoprimac uplaćuje na tačku A, a ako tačka A usaglasi sa tačkom B prenos novčanih sredstava, to nipošto ne znači da je tačka zanemarena i izbrisana, već da ta tačka nešto što nije osnovni prihod tačke B, dobrovoljno premješta na tačku B. A kako to čini, da li prikazivanjem tih novčanih sredstava u bruto prihodovnoj strani budžeta ili na neki drugi način, to je pitanje samo i isključivo zakonskih obaveza tačke A (ugovorne strane: Grada Zenice), što nema nikakve veze sa pitanjem Sporazuma!
11. Dakle, ako postoji neki Zakon o budžetima u F BiH to obavezuje svakako Grad Zenicu da ga primjenjuje, i tu nema ništa diskutabilno. Samo je ključni kamen nerazumijevanja očito taj što se Sporazumu implicira postojanje neke odredbe suprotne Zakonu koja ne postoji niti u tekstu Sporazuma a čak niti u Zaključku iz 2020. godine koji je integralni dio Sporazuma. Pa zar je potrebno podsjećati da se svaka odredba nekog ugovora/sporazuma uvijek ima tumačiti u duhu i okviru zakona, ako je to moguće. Samo ako je eksplicitno odredba protivna nekom zakonu, tada nema prostora za tumačenje i teleološko tumačenje u duhu zakona. U konkretnom slučaju, ne samo da odredba nije protivna Zakonu o budžetima u F BiH, već je u potpunosti u skladu sa Zakonom i čak ostavlja prostor ugovornoj strani Gradu Zenici punu slobodu da poštuje i primjenjuje Zakon.
12. Formulacija, preusmjeravanja novčanih sredstava ugovorena u Sporazumu ni na koji način nije ograničavajuća po Grad Zenicu da ako je to propisano Zakonom, zaprimi ta sredstva i iskaže ih u budžetu po bruto načelu, a potom preusmjeri ugovornoj strani na naznačeni račun. To je štaviše upravo u duhu i Zakona i samog Sporazuma, pa čak i Zaključka iz 2020. godine. Sve suprotno tom zaključku je tek nevješt koncept formalističkog tumačenja in favorem contra legem tumačenja neke odredbe.
13. naknadni Zaključak Gradskog vijeća od 22. 02. 2021. godine, je kao prvo potpuno irelevantan dokaz bilo koje činjenice pa je samim tim i dokaz koji nije relevantan u sudskom postupku, jer je naknadno doneseni akt tijela jedne ugovorne strane, kojim se stavlja van snage Zaključak iz 2020. koji je sastavni dio dvostrano obavezujućeg Sporazuma.
14. Sud se nije niti referisao na ovo pitanje kako bi pojasnio, kako je to moguće da se član 2. Sporazuma ugovornih strana, može derogirati jednostranim aktom jedne od ugovornih strana.
15. Osnovni pravni principi uključuju i načelo: sve što nije zabranjeno, dozvoljeno je. Postavlja se pitanje u kojoj to odredbi Sporazuma se može iščitati zabrana iskazivanja

u budžetu po bruto načelu navedenih novčanih sredstava? Sud se ne referiše na to pitanje, jer je naravno takva odredba nepostojeća u Sporazumu. Ugovori/Sporazumi se uvijek tumače na način da ako postoji prostor da se održe u pravnom životu to bude i učinjeno, a ne da se tumačeći ugovor: tražeći mogućnost da se standardi zakona od jedne ugovorne strane ne ispoštuju, pa ako je to teorijski moguće onda da se a priori Sporazum cijeni ništavim.

Demirel Delić,
25.11.2022. godine